

DELAVSKA POLITIKA

Izida dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.



Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 40

Sreda, 22. maja 1935

Leto X

Francosko-ruska zveza

Francija, ki ni hotela skoro v ničemer odjenjati napram republikansko-demokratski Nemčiji in je s tem vzbudila in razvnela nemški šovinistični nacionalizem, mora danes vsepovsod iskati zaveznike proti fašistovski Nemčiji, ki postaja vedno bolj agresivna. Še bolj ogroženo se čuti sovjetska unija, proti kateri se v prvi vrsti obrača nemški nacionalni socializem, ki more proti Rusiji računati z zavezništvom Poljske in Japonske in na dobrohotnost Anglije, ki si že z ozirom na svojo azijsko politiko ne želi premočne Rusije. Sovjetska unija, ki je poprej potom komunistične stranke osredotočila vse napade proti nemški socialni demokraciji, je nevarno ogrožena danes, ko se nahajajo nemški socialdemokrati po koncentracijskih taboriščih. Dočim je imela od demokratske Nemčije samo koristi, ji danes od spremenjene Nemčije in njenih zaveznikov grozi prav resna nevarnost. Zato si prizadeva, da najde zaveznike med državami, ki jih je še nedavno označevala za reakcionarne imperialistične velesile, v katerih pa vlada meščanska demokracija. Komunistični stranki Francije se je pa zapovedalo, da mora na vsak način delati sporazumno s francosko socialistično stranko in zagovarjati vojaško zvezo Francije in Rusije.

Prejšnji teden se je v Moskvi oficijelno in slovesno sklenilo francosko-rusko zavezništvo. Francoska vlada je morala pri tem doma premagati mnogo psiholoških težav. Če bi danes izbruhnila vojna, bi jo vojevala Sovjetska Rusija v zavezništvu s kapitalističnim zapadom. Gotovo je pomembno dejstvo, da mora meščanska demokracija zapadne Evrope sklepati pogodbe s sovjeti, da prisili nemški fašizem do miru. Ali ko bi postala zadeva resna, ko bi bila ta zveza prisiljena na vojno, bi jo francoska buržuazija spremljala z zelo deljenimi čustvi. Ali se ne bi francoski kapitalist bolj plašil zmag ruskega zaveznika kakor zmag nemškega nasprotnika? Britanski kapitalist bi se nič drugega bolj ne bal, kakor moralno-političnih učinkov ruskih zmag v Aziji. Ves ta strah je francosko meščanstvo izrazilo javno še pred podpisom prijateljske pogodbe z Rusijo ali moralo se je sprijazniti z resnico.

Toda danes še ne gre za vojno, temveč za preprečitev in odložitev vojne. Najučinkovitejše sredstvo za to pa je ustvaritev močnega bloka zapadnih velesil, male entente in Rusije, ker pred tako močno zvezo se mora ustaviti nemški fašizem.

Zato je nedavno sklenjena francosko-ruska in češko-ruska pogodba velikanskega pomena za mir in v velikansko škodo fašizmu. To pogodbo bo treba še podpreti z drugimi pakti in z zavezništvom vseh držav male entente in balkanskega sporazuma. S tem postaja najaktualnejše tudi vprašanje ureditve rednih odnosov med Rusijo in Jugoslavijo, kar bi pomenilo veliko korist ne le v službi miru, temveč tudi oživiljenje marsikaterih naše gospodarske panoge.

Dr. Beneš pojde v Moskvo. Čehoslovaški zunanji minister dr. Beneš, obišče Moskvo še tekom junija meseca. — »Slovenec« lahko poroča, da minister pleše po satanovi melodiji.

Čehoslovaške volitve

2,182.000 delavskih glasov

Sedanji vladni blok ima večino. Češki in nemški socialni demokrati najjačja skupina v parlamentu

Volitve v čehoslovaški parlament, ki so se vršile v nedeljo, dne 19. maja, so dale ta-le rezultat:

Češkoslov. socialni demokrati 1 milijon 34.000 glasov (pri zadnjih volitvah 963.312) in 38 mandatov (pri zadnjih volitvah 40);

nemški socialni demokrati 299.000 glasov (506.750) in 12 mandatov (doslej 21);

komunisti 849.000 glasov (753.444) in 39 mandatov (doslej 30);

češkoslovaški agrarci 1.176.000 glasov (pri zadnjih volitvah 1 milijon 105.429) in 45 mandatov (46 mandatov);

češkoslov. narodni socialisti 756 tisoč glasov (767.871) in 29 mandatov (33);

češkoslov. ljudska stranka 615.000 glasov (623.522) in 22 mandatov (25);

nemški agrarci 142.000 glasov (396 tisoč 383) in 5 mandatov (doslej 12);

nemška krščanska socialna stranka 174.000 glasov (348.097) in 6 mandatov (doslej 11);

Hlinkov slovaški blok 564.000 glasov (425.000) in 22 mandatov (doslej 19);

blok Kramář - Stříbrný 456.000 glasov (doslej 429.312) in 17 mandatov (doslej 18);

češkoslov. obrtna stranka 448.000 glasov (291.238) in 17 mandatov (doslej 12);

madžarske stranke 291.000 glasov (264.304) in 9 mandatov (9);

Henleinova nemška fronta 1 milijon 249.000 glasov in 44 mandatov.

Ostali mandati pripadajo raznim manjšim skupinam.

Z zanimanjem je svet pričakoval izida čehoslovaških volitev, ki so se vršile preteklo nedeljo.

Reči moramo, da je kljub izgubam nemške socialne demokracije, delavstvo ohranilo svoje pozicije in da bodo tvorili čehoslovaški in nemški socialnidemokrati v parlamentu

najjačjo skupino, ki bo štela 50 poslancev.

Ako bi tudi komunisti, ki so dobili 39 mandatov, hoteli pozitivno sodelovati s socialnimi demokrati (kakor n. pr. Sovjetska Rusija s Čehoslovaško in Francijo), bi bil delavski blok v čehoslovaškem parlamentu ogromna sila, ki bi lahko še vse drugače uveljavila zahteve delovnega ljudstva, kakor doslej.

Za presojo izida teh volitev je potrebno vedeti, da so bili v teh težkih časih čehoslovaški in nemški socialni demokrati v vladi in da so se zato njihovi nasprotniki pri volitvah posluževali demagoških gesel proti njim, ki so v resnici branili v vladi pravice delovnega ljudstva in jih še celo večali.

Češko delovno ljudstvo je delo socialnih demokratov pravilno ocenilo, saj so dobili 80.000 glasov več.

Nemško delovno ljudstvo pa se je ogrelo za demagoške fraze od industrije subvencioniranega Führerja, in je pod psihološkim razpoloženjem, ki je danes zajelo doberšen del vsega nemštva, glasovalo za fašizem. Iztresenje bo prišlo iz tretjega rajha, kjer bodo fašistične blagodati kmalu siti.

Češki fašisti vseh barv so tudi to pot zaman upali na žetev. Globoko zakoreninjene demokratske miselnosti v čeških volilcih ni mogla izriniti najbolj pretkana fašistična demagogija.

Volitve v sedanjih razmerah, v katerih je nerazsodni narod tako silno prepojen s fašistično norostjo, so kritična preizkušnja, na kako visoki kulturni in človečanski stopnji je ta ali oni narod. Na Čehoslovaškem so to preizkušnjo dobro prestale vse čehoslovaške stranke, dočim so nemški državljani načelo demokracije čuvali manj pozorno.

Novi ustavni korporaciji Čehoslovaške bosta torej morali posvetiti tudi v bodoče največjo pažnjo demokraciji.

In to bosta nedvomno storili.

Preganjanje socialistov na Koroškem

Poročali smo, kako zasleduje avstrijski klerofašistični režim ilegalno delovanje socialnih demokratov. Pred štirinajstimi dnevi sta začeli policija in žandarmerija gonjo proti socialnim demokratom tudi na Koroškem. Preganjajo seveda tudi komuniste.

Od socialnih demokratov so zaprli bivšega deželnega svetnika Fal-leja, tajnika svobodne železničarske organizacije v Beljaku, Pečnika in železničarskega zaupnika Raimunda iz Landskrona.

Oblasti utemljujejo svoj ukrep s tem, češ, da so socialni demokrati zopet pričeli z agitacijo.

Deloma preganjajo obenem tudi rujaže fašiste.

Režimu se doslej ni posrečilo s svojo »obnovitveno politiko« pridobiti delovnih množic, v bodoče bo to še manj mogoče. Nasledniki »stanovskega režima« se močno pojavljajo in ne bodo odnehali zaradi groženj z ječo in težkim kaznovanjem.

Letalo „Maksim Gorki“ ponesrečilo

Rusija ima nesrečo s svojimi orjaškimi letali. Dne 18. t. m. je hotelo odpluti letalo »Maksim Gorki« iz Moskve v Petrograd. Okoli njega pa je manevriralo lovsko letalo, ki se je zaletelo v krila orjaka in povzročilo pravo katastrofo. Obe letali sta treščili na tla. Veleletalo se je razbilo na

tri dele in so bili zaradi bencinske eksplozije takoj vsi potniki mrtvi. Letalo je imelo osem motorjev in 7000 konjskih sil ter je nosilo lahko 75 oseb. Pri nesreči je ponesrečilo 48 oseb, med njimi najboljši inženjerji piloti, 8 žensk in 6 otrok.

Komunisti morajo postati pravi socialpatrioti

Primer francoske komunistične stranke zopet jasno kaže, da komunistične stranke ne smejo voditi samostojne politike, ki bi odgovarjala vsakekratnim interesom proletariata dotične države, ampak da se morajo pokoravati moskovskim direktivam, ki se ravna po zunanje-političnih interesih ruske države.

Vsem bo še v živem spominu, da so pred leti oznanjali komunisti glavno tezo: socialna demokracija je treba uničiti, ker edino ona zadržuje odločilen spopad in stoji na sredi med buržuazijo in komunisti. Ko pa je socialna demokracija, ki je posredovalka med delom in kapitalom, je revolucija tu. In socialna demokracija je žal v Nemčiji padla — pa namesto revolucije je zavladovala taka diktatura, kot je še nikdar nemški narod ni imel. In ko je padla socialna demokracija, se je znašla sovjetska unija hipoma ne ob rami z nemškimi komunisti, ki jih je bilo samo kričastvo, temveč pred bajoneti imperialističnega fašizma.

Moskva je prepozno spoznala to resnico, pa je ukrenila, naj bi se ta tragika vsaj drugod ne ponovila: ukazala je francoski komunistični stranki, da mora prenehati z vsakim bojem proti socialni demokraciji in da mora sodelovati z istimi ljudmi, ki so jih še malo poprej zmerjali s social-fašisti. Od tedaj so se francoski komunisti tako spreobrnil, da so n. pr. predložili socialni demokraciji tak akcijski program, da so ga morali »social-patrioti« izpremeniti, ker ni vseboval nobene revolucionarne socialistične zahteve!

Zdaj, ko se je pa v Moskvi sklenil pakt med Rusijo in Francijo, je Stalin zapovedal francoskim komunistom, da morajo zagovarjati tudi francoski militarizem in da ga ne smejo kritizirati. To se pravi: francoski komunisti morajo postati resnični socialpatrioti. Socialistična stranka, ki je v bistvu vedno zastopala mirovno in protivojno politiko (napake posameznih oseb se ne smejo istevetiti s celoto), odklanja ta Stalinov ukaz. Voditelj francoske socialistične stranke Leon Blum je proti Stalinovi socialpatriotski zahtevi izjavil v glavnem socialističnem dnevniku »Populaire« sledeče:

»Nikakor ne morem razumeti Stalina, da nastopa zoper nas in podpira vladno, proti kateri se borimo, da podpira nasprotnike, s katerimi smo imeli ogorčene politične borbe pri pravkaršnih občinskih volitvah. S tem, da Stalin odobrava varnostno in defenzivno politiko francoske vlade, odklanja obenem stališče onih, ki so v parlamentu glasovali proti uvedbi dveletne vojaške službene dobe in proti vojaškim kreditom. Z drugimi besedami, Stalin obsoja kampanjo francoskih socialistov in komunistov za splošno razorožitev. Očitno Stalin ni pomislil na posledice svojih besed za politični položaj v Franciji, zlasti za položaj francoskega proletariata. — Socialistična stranka bo še nadalje vodila svojo politiko ter bo napram vladi v vprašanju narodne obrambe, varnosti in razorožitve zavzemala še nadalje isto stališče kakor doslej.«

Anglija hoče imeti največjo zračno flotilo v zahodni Evropi. V ta namen hoče imeti močnejšo nacionalno vladno, to je, pred durmi je izpremembra v vladi.

Še zlato se ne sveti več!

Meščanski teoretiki so poleg drugega tudi zmanjšano produkcijo zlata označevali za enega najvažnejših vzrokov svetovne gospodarske krize. Dejali so: urejen tok gospodarstva potrebuje večjega dotoka zlata, ki mora iti vstrie z naraščajočo produkcijo vsega blaga. Vsako zaostajanje v produkciji zlata za naraščajočim obtočkom blaga pomeni v kapitalističnem svetu padec cen, to je konec konjunktura; če pa gre zlato pred obtočkom blaga, pomeni to dvig cen in draginjo. Narodno-gospodarski teoretik Cassel je svoječasni svetovni gospodarski konferenci nasvetoval, naj bi letna produkcija zlata naraščala za tri odstotke, da bi se obdržalo ravnotežje med zlatom in blagom, to je normalni razvoj cen. Zgodovinski pregled je navidezno potrjeval te misli.

Sredi posvetovanj svetovnih gospodarstvenikov se je stvar obrnila. Letni narastek v svetovni produkciji zlata, v številki Rusijo, je znašal v procentih produkcije vsakega prejšnjega leta: 1925. leta 0.10, 1926. leta 1.78, 1927. leta 0.40, 1929. leta 0.01, 1930. leta 5.81, 1931. leta 7.95, 1932. leta 8.60, 1933. leta 4.72 in 1934. leta 5.69 odstotkov.

Izbruh krize je postal močna vzpodbuda povečanju produkcije zlata. Pri znižanih cenah blaga in pri znižanih plačah je postalo zopet rentabilno izkoriščanje rudnikov, ki vsebujejo malo zlata in ki so jih že deloma opustili. Ali povečana produkcija zlata ni prav nič oživila trga, cen in proizvodnje. Omajanje mednarodnega kredita, nezaupanje v stalnost valut in trgovskih pogodb, razpadanje svetovnega gospodarstva, vse to je ustvarilo ozračje, v katerem ni zlato prav nič poživilo kapitalističnega gospodarstva, na katero je poprej vedno blagodejno učinkovalo kot podlaga kredita. Zdaj so ga pa le spravljali, vtikali v privatne in državne tresore in od časa do časa so ga splašeni ljudje pošiljali na potovanje. Kapitalizem je že tako bolan v vsej svoji strukturi, da nič več na običajen način ne reagira ne na povečanje zlata, ne na znižano obrestno mero, ne na znižane cene surovin. Tako lahko rečemo, da se je obzorje kapitalizma tako zatemnilo, da se niti zlato na njem ne more več svetiti. Nov dokaz več, da je nujno potrebna preobrazba vse človeške družbe.

Italijansko-abisinski spor mora rešiti Društvo narodov. Tako zahteva Anglija. Italija pa izjavlja, da se ne bo pokorila sklepom Društva narodov. Anglija se sklicuje na dogovor iz leta 1906 in na italijansko članstvo pri Društvu narodov. Italija spravlja s tem v težek položaj Anglijo in Francijo ter druge pogodbenike omenjenega dogovora.

Tone Maček:

166

Slučaj Kumberger

Za trenutek so vsi umolkni. Beseda je bila nova, tuja, položaj nenavaden. Nekaj nejasnega je pri tem grabilo za srca. Saj je bil to prvi večji, splošni in organizirani štrajk v našem rudarskem okrožju. Bili so, ki so v to besedo stavili vse svoje upe, pripisovali so ji magično moč, smatrali so jo kot orodje svoje sile, ki se pa njenih zmoglosti in meja niso prav zavedali. Drugim je bila strašilo, izvir vsega hudega in vsega gorja, ki bi bilo bolje, da bi je nikdar ne slišali. Bilo jih je pa tudi, ki jim je bilo vse to velik »hec«, dobrodošla izprememba v enoličnem rudarskem življenju.

»To smo že vohali. Je že dalj časa viselo v zraku. Ampak kako se je pa sprožilo?« Je poizvedoval Janez.

Oglasil se je Sitar-Abraham:

»Sodrug! Zbrali smo se, da se posvetujemo o nastalem položaju. Nekaj sodrugov odbornikov še manj-

Več prejemkov, več izdatkov, več visečih dolgov

Država podaja račun

Finančno ministrstvo objavlja provizorični obračun o državnem gospodarstvu 1934-35.

Prejemki državne uprave za minulo leto so dosegli 6776 milijonov dinarjev (lani 6438 milijonov), izdatki pa 6133 milijonov dinarjev (lani 5976 milijonov).

Prebitok 643 milijonov je pa le navidezen, ker še niso vsi računi likvidirani. Leta 1932-33 je primeroma izkazoval provizorični obračun v marcu mesecu 462 milijonov prebitka, do konca računskega zaključka avgusta meseca so pa narasli izdatki še za 677 milijonov, prejemki pa le za 29 milijonov, tako je nastal namesto prebitka še primanjkljaj 189 milijonov dinarjev.

Že dotekli, pa še neplačani računi so znašali konec marca meseca 239.5 milijonov dinarjev, lani ob istem času pa 152.2 milijonov.

Državna podjetja so imela prejemkov 3310.1 milijonov (lani 3277) in 2735.8 milijonov izdatkov (lani 2799.3). Toda tudi prebitok državnih podjetij v znesku 574 milijonov se bo z naknadnimi plačili računov do definitivnega računskega zaključka še znatno znižal.

Državni viseči dolg je znašal konec marca meseca 444 milijonov dinarjev, lani pa ob istem času 330 milijonov; od tega dolga pripada na državno upravo 239.5, na podjetja pa 204.5 milijonov dinarjev.

Razčistimo!

Jugoslovanski agent v službi Berlina

»Prager Presse« poroča, da so bile policijske oblasti obveščene, da je Stevo Kluić za časa bivanja v Pragi občeval z nemškimi faktorji iz rajha in vzdrževal z njimi proti čehoslovaški državi sumljive odnose. Ko se je zopet vrnil iz Nemčije po enomesečnem bivanju v Nemčiji, je policija izvedla v njegovem stanovanju preiskavo. Iz zaplenjenega materiala je razvidno, da je v Nemčiji iskal politične zveze, ne filmskih kakor je trdil. Zlasti je to razvidno iz zapisnikov, da je v Nemčiji občeval z vodilnimi funkcionarji. Kluić je hotel te zapiske uničiti, kar se mu pa

ni posrečilo. Načrt je obsežen in gre po njem za sodelovanje med Jugoslavijo in Nemčijo, za katerega uresničenje se zavzema skupina v takozvani »Jugoslovanski akciji«. Kluić s svojimi prijatelji in beograjskim zastopstvom nemške nacionalnosocialistične stranke ter zračno družbo ing. Neuhausena. V tem načrtu se zlasti poudarja, da je potrebno pobijati tuje vplive, predvsem francoskega, ter delovati za zvezo med Jugoslavijo in Nemčijo ter se boriti končno za skupno jugoslovansko-nemško mejo.

Nemčija v gospodarski stiski

Posojilo išče v Angliji

Nemški finančni diktator se pogaja z Angležem Montague Normanom za posojilo. Stara prijateljstva s tem guvernerjem angleške banke. Vesti o posojilu preklicujejo, res pa je le, da se vrše pogajanja.

Posojilo bi Nemčiji služilo za oboroževanje. Doslej so Nemčijo podpirale v tem zmislu indirektno s surovinami, celo z orožjem in podmornicami skoraj vse države, tudi tiste, ki se zaradi tega vznemirjajo. To je bila pač trgovina, dočim bi bilo posojilo direktna pomoč.

Težko je pa dati Nemčiji posojilo, ker preti nevarnost, da opehari

svoje upnike. Nobene varnosti ni. Nemčija ima 13 milijard mark nekritega dolga (to je okoli 170 milijard dinarjev brez drugih dolgov). Kaj naj zaleže posojilo v tako slabem državnem gospodarstvu, ki pomeni celo v normalnih razmerah le kapljico na razbeljeno jeklo.

Gospodarski diktator dr. Schacht bi pač rad porabil vsak pomoček, da se izmota iz zagate. Njegova pozicija je že dalje časa ogrožena, ker njegovi prijatelji industriji zahtevajo oficijelno razvrednotenje marke s temeljito inflacijo, ki naj bi jo izvedel dr. Schacht, kakor jo je že prej podpiral.

V Mehiki so dobili kmeti zemljo

Mehikanska revolucionarna vlada je izpolnila svojo obljubo ter dne 1. maja razdelila 553.000 hektarov zemlje med 37.000 kmetiških rodbin.

Največji del teh zemljišč je pripadal samostanom in klerikalnim veleposestnikom.

Opravičeno je torej kričal in razsajal klerikalizem o preganjanju cerkve v bojazni, da se zemlja dodeli kmetiškim prebivalstvu in se mu s tem omogoči življenje.

Doma in po svetu

»Slovenec« v taboru najhujše reakcije. — Zadnji teden je »Slovenec« zopet potrdil svoj sloves kot oznanjevalca klero-fašizma. Nastopil je proti francosko-ruski pogodbi, nad katero se more jeziti le fašizem. V isti sapi je predlagal, naj bi Francija začela z vso silo po avstrijskem klero-fašistovskem receptu nastopati proti socialistom in komunistom. Žal v Parizu »Slovenca« ne berejo, njegovi francoski prijatelji so pa pri nedavnih občinskih volitvah tako pogoreli, da so brez vsakega vpliva in da pri najboljši volji ne bodo mogli niti priporočiti »Slovenčevih« predlogov.

Uniformirane jugofašiste napovedujejo Ljotičevci. Imenovali se bodo menda »železne« formacije. Ali bodo te »železne« garde dobili iz sosedne Rumunije, kjer so jih razgnali?

Marsejski proces šele oktobra meseca. Pavel Boncour, odvetnik v marsejskem procesu v zastopstvu kraljice, je izjavil, da se bo zaradi formalnih zadev vršil šele oktobra meseca.

Naslednik Pilsudskega bo general Sosnowski. Sosnowski je vojni minister ter bo najbrže vodil tudi politiko. Pariški listi menijo, da nova politika Poljske ni prijazna Nemčiji.

Göring—Laval—Beck. Pruski ministrski predsednik, Laval in Beck so v Krakovu ob pogrebu Pilsudskega skupaj obedovali. Göring je tipal, če bi hotel Laval priti tudi v Berlin. Nemčija bi se torej rada razgovarjala s francoskim zunanjim ministrom.

W. Steed o svetovnem položaju. Znani angleški politik Steed (izgovori: Stid) se je izjavil o položaju v Evropi na vprašanje: »Ali mislite, da obstoji neposredna vojna nevarnost?« tako-le: »Ne. Položaj je sedaj mnogo boljši. Predvsem Nemčija še ni pripravljena in njenim vojaškim krogom ni do tega, da se razvije nevaren položaj, ko je Nemčija nepripravljena in osamljena. Nemčija je zaposlena s svojimi gospodarskimi težavami, ki so mnogo večje, kakor se misli. ... In končno ona zdaj ve, da ne more računati z nezainteresirano Anglijo, temveč da bi imela Anglijo proti sebi, ako bi povzročila potrese. Zato mislim, da je zdaj položaj mnogo boljši, kakor je bil pred nekim časom.«

Moskovska »Pravda« in nemški rasizem. Pojasnjuje rusko-čehoslovsko pogodbo, pravi moskovska »Pravda«: »Če nemški fašizem, da bi bolj prikril svojo imperialistično politiko, iznaša teorijo o manjvrednosti slovanskega plemena, tedaj sovjetska Rusija, zavračajoča vsakršno panslavistično težnjo, smatra, da je obramba slovanskih narodov tembolj potrebna.«

Širite naš list!

»Tega se pa jaz ne bojim,« je pripomnil Kurent. »Društvo nima niti sto članov, a še med temi je več ko polovica naših, ki so vstopili v društvo že pred mnogimi leti, ko je bila to še edina rudarska organizacija in so ostali v njem radi tradicije. Saj sem jaz tudi član tega društva, pa ti Sitar tudi.«

»Seveda sem. Že petnajst let. Vendar se mi Brumenovo ponašanje nič ne dopade. Vsak dan se ga vidi prihajati k ravnatelju.«

»Baje je ravnateljeva soproga poklonila društvu novo zastavo in na prihodnjo Barbarino nedeljo naj bi bila na Dolu slovesna blagoslovitev in gospa ravnateljica naj bi bila kumica.«

»To bi še ne bilo nič hudega, huje je, da Brumen hodi okrog med rudarji in jim prišepetava, da člani društva kot krščanski možje ne bi smeli štrajkati in s tem javno nastopati proti svojim dobrotnikom in pokroviteljem društva. Pravi, da je štrajk delo »rdečkarjev« in že sedaj se hvali okrog, da bo nazaj v delo sprejet samo tisti, ki ga bo on, Brumen, priporočil.«

ka. Ko pridejo, bomo takoj začeli s sejo. Ker sodrugu Papežu, ki je tudi v odboru, še ni znan potek dogodkov, ker je bil medtem odsoten, dovolite, da jih še enkrat obrazložim: Obrnjen proti Janezu je nadaljeval: »Ti veš, da se od tiste katastrofe sem nezadovoljnost med rudarji vedno širi, zlasti ker svojci onih sedmih žrtev še do danes niso prejeli beliča. Žrtve seveda obžalujemo, žalostni dogodek je pa imel z druge strani tudi svoje dobre posledice. Rudarji so se začeli prebujati. Zavedati so se začeli svojega položaja in kritično presojati pogoje svojega življenja. Pri izplačilih niso več molče prejemali plačilnih listkov in odhajali, začeli so računati sem in tja in protestirati. Pri pogajanjih s pazniki in inženjerji so se trdovratno upirali in niso popustili. Če že niso mogli zboljšati akordov navzgor, jih tudi navzdol niso pustili pritiskati. Rezijski delavci so se spomnili, da bi tudi njim ne škodil v jami osemurni delavnik ali pa zvišanje plače za dvajset odstotkov. Naenkrat se jim je zazdelo krivično, da se jim odteguje za bencin, ki ga rabijo za razsvetljavo v

jami. Spomnili so se, da bi bilo dobro, če bi imeli več pravice soddločevati v bratovskih skladnicah. Skratka, nastalo je vse polno novih vprašanj, ki so začela rudarje zanimati. Zveza rudarjev je število svojega članstva podvojila, »Rdeči prapor« čitajo že v vsaki baraki.

To je vam vsem znano. Mi rudarski zaupniki smo začutili večjo silo za nami. Pred upravo podjetja smo se končno drznili stopiti z zahtevami, s skupnimi zahtevami vseh rudarjev. Uprava spočetka stvari ni jemala resno. Ko pa smo zadnjič za pol ure ustavili vse delo na dnevnem obratu, je začutila nevarno organizirano silo. Začela je vohuniti. Kdo so ti organizatorji? Iztrebiti bo treba hujšake, pa bo spet mir.

Tu so ji dobrodošli znani »lačenpergarji« in »rajsarji«, ki hoče za vsako ceno biti pri upravi na toplem, pa čeprav njegov tovariš poleg njega erkne. K sreči so to le redki posamezniki, ki nam ne morejo dosti škodovati. Več pa nam lahko škoduje društvo svete Barbare, ki ga je njegov predsednik Brumen spravil čisto v službo ravnatelja.«

IZ NAŠIH KRAJEV

Ljubljana

Posebni vlak v Celje

na zlet 7. julija bo vozil iz Ljubljane, kakor se je sklenilo na sestanku »Svobode« in obratnih zaupnikov v petek 17. t. m. Po dosedanjih prijavah pri zaupnikih se obeta naslednje število izletnikov: iz »Saturnusa« okrog 100, iz tobačne tovarne 70, iz strojnih tovarn 60, iz kemičnih 20, iz raznih obratov in posameznikov 150, to je 400 iz same Ljubljane. K temu pa še pridejo iz ljubljanske okolice. Vlak bi se ustavil samo v D. M. v Polju in Zalogu, da pobere udeležence iz okolice, naprej bi pa vozil kot brzovlak.

Po posameznih obratih se že pobirajo denarni prispevki. Vsakdo mora plačati 27 Din za vožnjo tja in nazaj, 3 Din za zletni znak in 10 Din za hrano, to je skupno 40 Din. Blaginjiki morajo ta znesek pobrati do 15. junija, ker posebni vlak in drugo mo-

— Zakaj Ljubljana ne opusti trošarine? To je zapletena zadeva. Ljubljana ima le 50-odstotkov doklad na direktne davke. In še lani smo se bahali s tem, češ, da imajo mestne občine drugod mnogo višje doklade. Trošarina in druge davščine pa krijejo domala 50 odstotkov proračuna. Če bi druge indirektno davke odpravili, bi znašale doklade preveč pa bi se ne mogli bahati z gospodarstvom.

— Zakaj Ljubljana ne opusti trošarine in drugih indirektnih davščin? Veste, v Ljubli-

CELJE. — Opekarna Unger-Ullmann tudi ne zna urediti svojega odnosa do pri njej zaposlenega delavstva. Pretekli torek je v tej opekarni nenadoma izbruhnila stavka, o kateri se lahko reče, da je nastala izključno po krivdi obratovodstva. Delavstvo omenjene opekarnice je imelo prejšnjo soboto svoj shod, na katerem so se seveda obravnavale zelo slabe delovne razmere v tej tovarni. Delavci so zato sklenili, da bodo najprej proveli volitve obratnih zaupnikov, v kar imajo zakonito pravico, in potem bodo poskusili svoje delovne pogoje poboljšati, kolikor se v teh slabih časih, sploh poboljšati dajo. Človek bi rekel, da bo ta korak delavcev razumel tudi podjetnik, saj niso napravili nič drugega, kakor da na legalen in pameten način poskušajo svoje mizerno stanje vsaj toliko poboljšati, da bodo vsaj dihati mogli. Neki priganjači, so pa smatrali ta korak delavcev za najprimernejši, da ga izkoristijo in se podjetniku, kolikor le mogoče prikupijo. Zvedeli smo, da je nekdo od teh ljudi telefonično sporočil podjetniku, da nameravajo baje delavci spustiti tovarno v zrak in ne vemo se kakšne neumnosti. Podjetnik pa, mesto, da taka poročila svojih lizmov preizkusi o njihovi točnosti, je pa kratkoma začel protiakcijo, da delavce preplaši in zlomi v njih sleherni up, da je možno njihovo stanje po tej poti poboljšati. Organi tega podjetja so delavce nagovarjali, naj oddajo njim organizacijo knjižico, potem pa lahko prično z delom, oni, ki jo pa ne oddajo, naj gredo pa domov. Od približno sto delavcev se jih je uklonilo le šest, vsi drugi so pa rajši ostali izven tovarne, kakor, da bi plinili v svojo lastno skledo. Že popoldne istega dne so izvršili organi Delavske zbornice intervencijo v tovarni in zadeva se je tokrat na miren in pameten način poravnala. Pravimo tokrat, kajti v bodoče ne bo noben delavski urad hotel mirno posredovati, če podjetniki na tak brutalen način izživajo delavstvo. Sicer se pa morajo tudi opekarniški obrati slednjič privaditi na to, da tudi njihovi delavci niso klavna živina, s katero se lahko počne karkoli se hoče. Naše delavstvo je pri vseh prilikah pokazalo toliko samodiscipline in toliko zrelosti, da upravičeno lahko zahtevajo ono spoštovanje, ki ga njegovo delo zasluži. Časi, ko so tovarniški priganjači z biokovko reševali delavska socialna vprašanja, so daleč, daleč za gorami. Podjetniki se morajo sprijazniti z mislijo, da bodo v bodoče delavske probleme reševali na ta način, da se bodo delavski zaupniki vsaj kot enakopravni partnerji vsedli z njimi za mizo in se porazgovorili, kaj se v danem trenutku da zboljšati in na kakšen način naj se razmere v tovarni uredi, da človeška delovna sila ne bo propadala na lakoti in pomanjkanju. Ta problem je mogoče reševati na miren in kulturni način. Če bodo pa podjetniki z brutalnimi gestami ta način odklonili, bodo pa sami krivi, če se bo borba zaostрила do neslutene ostroti.

KRANJ. — Pripravimo se na kongres! Kakor smo že poročali, se bo vršil prvi kongres SDSJ v Kranju in sicer dne 9. in 10. junija 1935. Do kongresa nimamo niti pičel mesec več in treba se bo res pripraviti. Pogledimo samo priprave in agitacijo za evharistični kongres. Delavstvo za ta kongres nima posebnega interesa, ker se zaveda, da mu le organizacija more zboljšati današnje kritične razmere, od katerih v veliki meri zavisi tudi morala in kultura človeštva, zato je potrebno, da gremo za naš kongres s še večjo agilnostjo na delo. S kongresom bo združena velika manifestacija delavstva, ki bo manifestiralo za svoje mu pripadajoče pravice. Ne smemo pa biti optimisti in misliti, da delavstvo že ima svoje pravice, če dela v tovarni 12 ur dnevno in zasluži Din 2 na uro. Ne, to niso pravice; ampak je to moderno suženstvo. Delavstvo mora stremeti za tem, da zniža delovni čas tako, da bo možno zaposliti tudi vse brezposelne sotrpine. Izvajati si mora od delodajalcev takšno plačo, da mu bo omogočeno dostojno človeško življenje, t. j. eksistenčni minimum, v katerem bodo vpoštovane tudi kulturne potrebe človeka. Noben kulturni človek tem delavskim zahtevam ne bo oporekal, ker ve, da ravno delavstvo proizvaja vse dobrine in da mu za to še posebej pripada tudi njih

ramo prej plačati. Posamezniki naj vplačajo to vsoto pri s. Selanovi v Strokovni komisiji.

Izvolil se je ožji zletni odbor, ki vodi vse priprave; tvorijo ga ss.: Stanko, Štukelj, in M. Selanova. Njim so dodeljeni naslednji zaupniki za obrate in stroke: za tobačno tovarno Marinšek, za »Saturnus« Mrzlikar, Dečman in Fink, za strojne tovarne in livarne Grojdek in Zeme, za kemično tovarno Koman, za tovarno Hribar Jarc, za tekstilno »Eiler« Dragsr, za protezno Padar, za cestno železnico Juhan, za nebotičnik Erbežnik, za krojače Smerajc, za krznarje Dolenc, za grafičarje Pintar in za lesne Bricej. Na te zaupnike se obračajte! Odračunajte hitro zneske po 40 Din!

ni imamo samo 50% davčne doklade. Pa smo se pobahali, kako sijajno gospodarimo s 50% doklado. Če pa smatramo trošarino in druge pristojbine za doklade, bi odstotek doklad ogromno narasel in pokazal, da je Ljubljana obdavčena hujše, kakor marsikatera večja občina. Trošarina in užitina prinašata namreč občini domala 50% proračuna. Če bi te davščine opustili, bi se ne mogli bahati s cenim gospodarstvom, ker bi odstotek doklad ogromno narasel.

uživanje. Napačno pojmujejo tisti, ki mislijo, da živi delavstvo na račun kapitalizma, nasprotno: kapitalizem živi na račun delavstva! Nekateri delavci nikakor ne morejo pozabiti hlapčevskega duha, v katerem so bili od mladega vzgojeni. Takšni delavci čestokrat pravijo: »Mi smo že ustvarjeni samo za delo, mora že tako biti, da smo večni rezeži na svetu!« Taksi malodušneži največ škodujejo razrednemu boju delavskega pokreta. Če jim delodajalci odtrgajo plačo, pa pravijo: »Bo pač treba malo bolj v roke pljuniti in dalj časa delati.« Ne vedo pa, kako priti do tega, da se bo manj delalo in več zaslužilo. Večina takih delavcev je egoistov, brez socialnega čuta, delali bi toliko časa, dokler imajo v sebi kaj delovne moči. Njim ne gre za izobrazbo, ne za razvedrilo. Pred meseci smo imeli slučaj, ko je nek tekstilni delavec delal pri stroju nepretrgano 36 ur (reci šestinideset ur). Pripetilo se je namreč tako, da dotičnega, ki dela nočni shift, ni bilo na delo, pa je kar on »potegnil« njegov shift in ga nadomestil. Taki slučaj se pripetijo večkrat, sicer ne, da bi kdo nadomestoval ves shift, ampak dodajo deseturniki še kakšni 3 do 4 ure. Jasno je, da k temu niso primorani, so taki, ki bi jim to ne bilo treba in delajo samo iz pohlepa po tistih par dinarjih, ki so zanje več kakor pa zdravje in brezposelnost delavci na cesti, ki bi tudi radi kaj zaslužili, da bi si kupili kruha. Razumljivo je, da smo še daleč od tega, da bi takšni delavci in delavke potem glasovali za osemurni delavnik. Ne zavedajo se da je na svetu največje bogastvo delavcev zdravje. Delavstvo pa ne more biti zdravo, če gara v nezdravem zidovju 10 do 14 ur dnevno, ravno tako si od zaslužka od 2 do 3 Din ne more kupiti zadostne hrane, obleke, ne more najeti zdravega stanovanja itd. Zato je treba, da se borimo za skrajšani delovni čas in za večje urne meze. Poleg boja za vsakdanji kruh in dela pa se mora delavstvo tudi izobrazovati, za razvedrilo pa udeleževati pri raznih društvih in krepiti zdravje s sportom. Da bo delavstvo to doseglo, mora v vrste svobodne strokovne organizacije. Le potem razrednega boja proti kapitalizmu, ki si lasti vse dobrine in izjeme človeštva, bo mogoče doseči uresničitev delavskih teženj. — Kongres naše strokovne organizacije bo zato še posebna manifestacija vsega delavstva, ki čuti krivice, poleg tega se pa tudi zaveda, da jih je mogoče odpraviti s pomočjo močne razredne strokovne organizacije. Delavci in delavke pripravimo se na to veliko in važno manifestacijo in agitirajmo za čim večjo udeležbo. Pripeljimo na kongres svoje prijatelje in sodelavce, da tudi oni slišijo naše želje in stopijo z nami v boj, katerega vodimo proti brezsrčnemu kapitalizmu. Pokažimo moč in solidarnost delavskega razreda. Vsi tisti pa, ki se stoje izven naših vrst, čeprav se čutijo izkoriščane in so za razredni boj za doseglo bolj pravične človeške družbe, bodo pa na kongres najbolje, pripravljeni, ako takoj stopijo v naše vrste, oziroma postanejo člani razredne organizacije »Splošne delavske strokovne zveze«, podružnica v Kranju. Delavci in delavke, kvišku glave, naprej po poti, ki nam je začrtana k uresničenju socializma, k ustvaritvi družbe, ki ne bo poznala izkoriščanja.

TRBOVLJE. — Propadli kandidat. Vsa trboveljska dolina pomiluje kandidata, ki je trdno veroval, da ga bodo pri volitvah volili črni, beli, rumeni in kosmati. Poslanske dnevnice so mu splavale po vodi. Pričakuje jih sedaj nekdo drugi. Ni še dolgo tega, ko sta bila s tem, ki sedaj basal poslanske dnevnice, dobra prijatelja. A sedaj je drugače. Poslanca se že po hoji pozna.

— Razstava. Kolo jugoslovenskih sester v Trbovljah pripravila za čas od 30. maja do 6. junija veliko razstavo, nazvano »Žena«. Razstava bo združena tudi s higiensko razstavo in razstavo o negi dojenčka in bo razvrščena v šoli Trbovlje II.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Maribor

Nezaslišano izrabljanje tekstilnega delavstva. Mariborski tekstilni tovarnarji so si v zadnjih letih nagrabili ogromno premoženje. Na krajih, kjer so še nedavno tega stale skromne delavnice, so zgrajene danes obširne tovarne, ki lahko zaposlujejo na tisoče delavstva. Novi stroji se dovažajo, istočasno pa se kopiči tudi dobiček, ki ga vsak dan ustvarjajo pridne roke tukajšnjega delavstva. Medtem ko raste za par izvoljenih blagostanje, pa je naše delavstvo izročeno na milost in nemilost nenasiitnim kapitalistom, ki postopajo z njim kakor se jim zljubi. Čeprav je večina teh tovarnarjev priseljenih tujih državljanov, se ne ozirajo na jugoslovanske zokone, ki jih mora sicer vsak državljan spoštovati. Pomaga jim pri tem zlasti nezavednost delavstva, ki se šele polagoma zbira v okvirju svoje organizacije, pa tudi brezposelnost jim je dober zaveznik. Sramotno nizke so mezde, ki jih domala vsi podjetniki plačujejo svojim delavcem. Kar naenkrat znižajo mezde (ki

60 delavcev, ki so bili zaposleni iz sredstev Pomožne akcije, je prejele te dni odpoved službe. Kot vzrok navaia mestna občina, da baje letošnja zbirka ni dosegla svote, ki je bila zbrana prejšnja leta. To dejstvo, znova potrjuje, da se brezposelnost ne da odpraviti z dobroteljnimi zbirkami. Potrebno bo, da se bosta država, kakor tudi občina lotili tega vprašanja z druge strani; predvsem na ta način, da se bodo konkretno pričela izvajati javna dela, o čemur se je zadnje čase mnogo govorilo in pisalo, sedaj pa je zopet vse utihnulo.

Spomenik nameravajo postaviti nesrečno poginulemu delavcu Kelnarju. S tem bo stvar zaključena. Delavsko življenje je očitno zelo poceni v današnji družbi.

130 slabotnih otrok bo poslala mestna občina letos o počitnicah na morje in na Pohorje.

— Dečji teden od 19. do 25. maja 1935. — Mestno poglavarstvo razglašja: Po razpisu Ministrstva notranjih zadev in naročilu

HRASTNIK. — »Svetovno gospodarstvo in današnja kriza« je bila snov predavanja, ki ga je priredila tukajšnja podružnica Zveze rud. Jugoslavije v soboto, dne 18. maja v dvorani Konz. društva, na katerem je predaval s. Arh iz Zagorja. Predavatelju, ki je to aktualno snov jako precizno obdelal, da ga je moral razumeti sleherni poslušalec, gre vse priznanje. Škoda le, da tokrat obisk ni bil ravno zadovoljiv. Tu naj pripomnim resničnosti prislovice: »Nič ne ve, kdor vse ve!« To naj si zapišejo za uho oni, ki so hoteli to predavanje nekako ignorirati, češ, saj mi itak vemo, od kod kriza in podobno. Znanosti ni nikdar dovolj, ali celo preveč. Zato drugič vsi na taka znanstvena predavanja, ki jih bo še prirejala naša strokovna organizacija. — Delavec.

— Prosvetni večer — posvečen spominu Tume) priredi Svoboda I. in II. v nedeljo, dne 26. t. m. točno ob 7. uri zvečer v dvorani Konz. društva rudarjev. Na programu je predavanje o pok. dr. Tumu, pevska zborila in II. zapojeta več delavskih in planinskih pesmi, recitacije in trio; harmonij, violina in klarinet zaigra 3 točke. Delavci, delavke, posetite polnoštevilno ta večer.

LIBOJE. — Odpušeni rudarji so dobili plačane nadure in za bolezen. Rudarji, ki so bili v zvezi z zadnjim mezdinim gibanjem v rudniku odpušeni, so postali obžalovanja vredna žrtev delavske borbe za boljši kruh in delodajalčeve premoči. Še danes so vsi na cesti. Vkljub odpustu pa jim rudnik ni izplačal mezde za čas, ko so bili bolani. Tudi nadure je Premogovnikova družba izplačevala ob nedeljah premalo na ta način, da je plačala 50-odstotni povisek le od minimalne mezde za shift po kolektivni pogodbi, ne pa tudi poviška od akordnega zaslužka. Delav-

ponekod znašajo »celo« 70 do 100 Din na 14 dni) v tej ali oni tovarni. Zopet v drugi tovarni izstavijo vse ali pa en del delavstva, kakor hitro imajo nekoliko več zaloge v skladiščih. Neverjetno visoke so denarne kazni, ki jih nalagajo delavcem za malenkostno prekršitev, čisto pa tudi popolnoma po nedolžnem. Domala v nobeni tovarni ni razobešen v smislu obrtnega zakona delovni red, ki bi vsaj delno onemogočil izigravanje zakonitih določil. Organi inspekcije dela le redkokdaj pregledajo obrate, ker ni na razpolago potrebnega kredita. Naše delavstvo pa trpi in mora molče prenašati nezaslišane krivice, ki se gode na njegov račun. Merodajni faktorji očitno ne vidijo, kaj se dogaja pred njihovimi očmi. Ugonablja se del tistega naroda, ki ga imajo nekateri tudi »Hej Jugoslovani« vedno na jeziku. Vse to se dogaja radi ljubega dobička, ki ga pobaše v svoj žep peščica tujih in domačih grabežljivcev. Koliko časa še?

Kraljevske banske uprave se morajo v času od 19. do 26. maja prirediti v celi državi dečji tedni, ki imajo namen zainteresirati javnost za siromašno in zapuščeno deco. V času dečjega tedna, ki se bo priredil tudi v Mariboru, so dovoljene javne manifestacije in zbirke zgolj v navedene svrhe. Cenjenje javnost obveščamo, da se bodo v ta namen v času dečjega tedna pobirali prispevki po 50 par na osebo ali vstopnico tudi pri vseli kino-predstavah ter ostalih podobnih prireditvah. Kar darujemo naši zapuščeni in bedni deci, darujemo samim sebi! — Z darovi bo težko preskrbeti siromašno in zapuščeno deco. Najvažnejše vprašanje pa je: kako sploh preprečiti, da bi imeli siromašno in zapuščeno deco. To pa je mogoče le tedaj, če izpremenimo gospodarski sistem.

Mariborsko gledališče. Torek, dne 21. maja ob 20. uri: »Idealen soprog«. Zadržnikrat. Znižane cene. Sreda 22. maja ob 20. uri: »Prebrisani Amor«, znižane cene. Red D. Zadržnik.

ci so vse to zahtevali, a zastoni. V svoji revščini so se napotili s kolesi v Maribor, da bi terjatev izložili po svojem zastopniku. Tudi opomin delavskega zastopnika je bil brez uspeha. Nato so bile vložene tožbe in bil se imela vršiti v soboto razprava. Pred razpravo pa je premogovnik nakazal zastopniku delavcev brzojavno ves zahtevek in so delavci sedaj že dobili plačano mezdo za bolezen in za vse nadure, po 500 in 700 Din, dva pa celo po Din 1300.—. Vsaj nekaj v obupni brezposelnosti.

ŠOŠTANJ. — Na znanje vsemu našemu delavstvu obrtništvu in kmetom! 30. t. m. ob 9. uri dopoldne se bo vršilo v Zadržnem domu predavanje o socialni zakonodaji in gospodarskem položaju. Predavala bosta ss. dr. Reisman in Jelen iz Maribora. Vsi na agitacijo, da bo čim lepša udeležba! Naročnike »Del. politike« in druge iz gornjega dela sreza vlnodno vabimo na to predavanje in se ga naj, če le mogoče udeležijo, posebeno pa, da se spoznamo in da se pripravimo na poznejše naše delo, katero nas še čaka. Družnost!

— Delavsko pevsko društvo »Cankar« vlnodno vabi vse delavce in obrtnike, da pristopijo k društvu in pomagajo dvigniti našo narodno in delavsko pesem. Dolžnost vseh članov pa je, da gredo pridno na agitacijo za pridobivanje novega članstva in s tem krepijo našo zvezo. Priprave za izlet v Celje, 7. julija, so v teku in je tudi naš pevec sveta dolžnost, da bomo na tem izletu častno zastopali. Vse eventuelne ovire za pristop ali za združenje delavskih pevcev se morajo odstraniti! Naš delavski kulturni boj bo le tedaj zmagovit, če si podamo roke in obljubimo zvestobo, da bomo skupno nastopali v korist in za čast vse-

Dnevno udarite 21.000 krat

s peto ob tla, če hodite
3 do 4 ure. 21.000
dnevni pretresljajev
Vašega telesa in njegovih občutljivih organov. Izognite se tem nevarnostim. Nosite

gumijaste
podpetnike

PALMA

ki so poleg vsega tudi elegantni in trpežni

PALMA nositi — se pravi hraniti

Dobe se pri vsakem čevljarju • Jugoslovanski izdelek



skupnega delovnega ljudstva! Pridite in pomagajte, čas je kratek! Vaje so vsak tork in petek redno ob 8. uri zvečer v tajništvu Zadržnega doma. — Družnost!

PTUJ. — Prosvetni večer »Svobode«, za katerega je bilo vse lepo pripravljeno, ni izpadel kot smo pričakovali. Črtan je bil del programa. Obžalovanja vredno, je pa dejstvo, da mnogi, četudi niso brezposelni, niso priredilne posetili. Pevske točke, kakor recitacije kolektivnega zbora in deklaracije so bile vzorno izvedene, posebno je ugajala in žela gromoviti aplavz deklaracija s. K. »Klic žen človeštvu«, ko pravi h koncu: »Nič več moritve, nikdar več vojne.« Da tej želji in zahtevi se mora pridružiti vsak svobodoljubljen človek in pristopiti k »Svobodi«, ki širi pravo proletarsko kulturo.

Dr. Avg. Reisman:

Delavski pravni svetovalec

Vsako delo v industrijah, ki presega v §-u 6 z. o. z. d. določeni 8 urni delovni čas, je prekočasno. (§§ 6 in 8 t. 4 z. o. z. d.)

Dodatek k § 6 l. z. o. z. d. odn. 48 ur na teden je bolj pojasnilo za izračunavanje povprečne urne mezde akordnih delavcev (§ 10/2); delovni čas vseeno ne sme presežati 8 ur dnevno.

(Važna sodba okrožnega sodišča v Mariboru in Stola sedmice.)

Te dni smo prejeli izredno važno in dobro sodbo v korist razlaganja naše socialne zakonodaje o delovnem času v industrijskih in rudarskih podjetjih, ki ga določa § 6 zak. o. z. d. z 8 ur dnevno, odnosno 48 ur tedensko.

Marsikje je vladalo v krogih delodajalcev in tudi pravnikov mnenje, da se lahko delovni čas poljubno prenaša v tednu od enega dneva na drugega n. pr. od sobote popoldne ali celega sobotnega delovnika v industrijah na druge delovne dneve, tako da se delovnik v teh dneh podaljša in se potem delo preko 8 ur ne plača z nobenim poviškom, ker delovni čas celega tedna vključ temu ne znaša več kot 48 ur.

Podjetniki so marsikje uvajali na ta način 9 urni ali celo 10 urni delovni čas v petih dneh s prosto soboto, da so si prištedili režije in niso delavcem ničesar plačevali za takšne nadure preko 8 ur. Takšno tolmačenje predpisov delovnega časa pa je označilo mariborsko okrožno sodišče kot protizakonito in Stol sedmice kot najvišje sodišče v Zagrebu je to sodbo okrožnega sodišča potrdil kot pravilno.

Obe sodbi pa prinašata v svojih razlogih tudi druge važne ugotovitve glede tolmačenja socialne zakonodaje in jo radi tega objavljamo obširneje, ker je ena najvažnejših razsodb, ki smo jo dobili v zadnjem času iz socialne zakonodaje.

Dejanski stan in pogrešna odločba sreskega sodišča.

V usnjarski tovarni v Mariboru, ki zaposluje stalno čez 15 delavcev in je torej industrijski obrat v smislu §-a 1 zak. o. z. d., je delodajalec vpeljal tak delovni čas, da se je delalo le 5 dni v tednu in sicer 4 dni po 9½, 5. dan po 10 ur, a 6. dan, ob sobotah sploh nič. Na ta način je znašal delovni čas skupaj le 40 ur tedensko, torej manj kot 48 ur na teden. Delavec je zahteval, da mu vsled tega tovarnar plača 50% povisek za vse delo, ki ga je opravil preko 8 ur dnevno, čeprav ni delal preko 48 ur na teden, ker je smatral, da se v industrijskem podjetju ne sme delati nikdar preko 8 ur dnevno, oziroma, da se mora vsako preko 8 urno delo plačati kot prekočasno s 50% poviškom.

Sresko sodišče je tožbo delavcev zavrnilo in izreklo:

»Tožnik je delal le po 40 ur tedensko, torej še izpod zakonito dopustnega delovnega časa in torej ni opravil nikakih nadur. V smislu §-a 8 z. o. z. d. se sme delovni čas izjemno podaljšati in določa t. 4 tega paragrafa, da se sme druge dni v tednu delati preko 8 ur, če se na osnovi običaja ali dogovora en dan v tednu dela manj od zakonitega delovnika. Ta podaljšava ne sme presežati ene ure na dan. Tožniku je torej priznati plačilo le za one nadure, ki jih je opravil dnevno preko 9 ur, v ostalem pa se tožbeni zahtevek zavrača.«

Okrožno kot prizivno sodišče:
»Delavčevemu prizivu zoper to odklonilno sodbo je okrožno kot prizivno sodišče v Mariboru ugodilo in izreklo med drugim:
»Izpodbijana sodba je mnenja (ne): »stoji na stališču«, op. pisca), da delo, ki ne prekorači v §-u 8 t. 4 z. o. z. d. določene meje, v predmetnem primeru 9 ur, ni prekočasno delo, katero je po §-u 10 z. o. z. d. nagraditi s 50% poviškom.«

Sodba mora odgovarjati duhu zakona

»To mnenje ni pravilno in ne odgovarja duhu cit. zakona, ki kaže izrazito socialno-politično tendenco zaščite delavca pred delodajalcem.

Osnovno načelo tega zakona je vsebovano v §-u 6, ki določa za industrijska podjetja normalni delovni čas 8 ur. Druga važna določba je pa ona v §-u 10, ki določa, da morajo vsako prekočasno delo preko normalnega delavnika lastniki podjetij plačevati najmanj s 50% višje od rednega dela.

Pri točnejšem motenju §-a 8 t. 4 z. o. z. d. in pri primerjavi posameznih določil tega ne povsem točno in jasno stiliziranega zakona, ter predvsem pri upoštevanju njegove

— Predavanje o raku je g. ban dovolil in se bo vršilo v četrtek, dne 23. maja ob 20. uri. Naj nihče ne manjka.

Interesanten račun. 68 korakov v minuti je 4080 korakov na uro. En korak se računa z 0,76 m, 4080 korakov je napram temu 3.060 m na 1 uro. Človek prehodi skromno računano 3 ure dnevno, kar znaša v mesecu 90 ur, letno pa 1.080 ur, v 50 letih 54.000 ur po 3,06 km, torej 165.240 km. Človek napravi torej v svojem življenju približen marš 165.000 km. Vsak korak pretrese telo in živce, zato ste Vi največji sovražnik Vašega zdravja, ako ne nosite na svojih čevljih Palma-podpetice.

vih navedenih osnovnih načel, se pokaže, da je tudi delo podaljšano v smislu t. 4 §-a 8 z. o. z. d. prekočasno delo v smislu §-a 10 z. o. z. d.

»S kakšno skrbnostjo štiti zakon 8 urni delavnik...«

»Opozoriti je predvsem na določilo §-a 6 t. 3 z. o. z. d., iz katerega je razvidno, s kakšno skrbnostjo štiti ta zakon industrijskemu delavcu oziroma rudarju 8 urni delavnik, ki se sme podaljšati kot prekočasno delo samo tedaj, če vsaj štiri petine delavcev s tajnim glasovanjem pristane prostovoljno na to, da se delovni čas podaljša za največ 2 oziroma 1 uro. Ta sklep velja tudi samo za tri mesece.«

Takšno delo ni v korist delavca, ampak delodajalca.

»V primeru s tem določilom bi bilo povsem pogrešno tolmačiti zakonsko določilo §-a 8 t. 4 v tem smislu, da tako delo ni prekočasno. Kajti tako delo večinoma ni v korist delavcev, temveč predvsem delodajalca, ki si s tem event. prihrani obratne stroške, ki so znano tem večji, čim večkrat se delo prekine, nadzorovalne stroške itd.

Ne bi bilo pravilno in bi bilo proti duhu zakona, da se na eni strani nagradi kot prekočasno ono delo, v katerega delavci sami privolijo, dočim bi se nasprotno smatralo za normalno delo ono, ki izhaja iz dogovora ali običaja.

Če Inspekcija dela dovoli prekočasno delo, to ne more biti v škodo delavcem.

Zato je z ozirom na § 10 z. o. z. d. smatrati za prekočasno delo vsako, ki presega v §-u 6 normirani 8 urni delovni čas. Če upravnica politična oblast, Inspekcija dela, dovolijo prekočasno delo, oziroma, ako je to pod določenimi pogoji in v določenih mejah dopustno, po določilih z. o. z. d. samih, to ne more biti v škodo delavcem. Za te v §-u 6 z. o. z. d. določeni najvišji delovni čas, Z omenjeno dovolitvijo, oziroma dopustitvijo je izrečena le dopustnost takega dela, ki je sicer nedovoljeno in je zanj zagrožena tudi kazenska sankcija v §§ 122 do 124 z. o. z. d.

Vseeno je, če zakon delo označuje prekočasno ali ne.

»Pri tej razlagi zakona ne smē motiti okolnost, da je pri nekaterih točkah §-a 8 z. o. z. d. izrecno navedeno, da je smatrati tisto delo (t. 1, 5, 6) kot prekočasno, dočim pri drugih ne, kot tudi določilo §-a 6-1 z. o. z. d., da delovni čas v industrijskih in rudarskih podjetjih ne sme trajati več nego 8 ur na dan, odnosno 48 ur na teden.

Delovni čas ne sme presežati 8 ur dnevno.

Kar se tiče v §-u 8 t. 4 z. o. z. d. normiranega primera, je slednje navedeno določilo vsebinsko v njem podano. Pa tudi sicer leži povdarek načela §-a 6 t. 1 z. o. z. d. v tem, da ne sme delovni čas trajati več kot 8 ur dnevno, in je

dodatek »odnosno 48 ur na teden« bolj pojasnilo.

z ozirom na to, da je normalno nedelja prost dan, ter ima predvsem svoj pomen pri izračunavanju povprečne urne mezde akordnih delavcev (§ 10-2 z. o. z. d.). Vsekakor pa mora višina delovnega časa odgovarjati tudi pogodu, da ne presega 8 ur dnevno. Z ozirom na navedeno je pravni nazor prvega sodišča pravno-pomoten.

Proti temu sklepu je vložil toženi delodajalec pritožbo na Stol sedmice, ki pa je s sklepom z dne 10. aprila 1935 izrekel, da je gornji sklep okrožnega kot prizivnega sodišča v Mariboru povsem v skladu s predpisi zakona o zaščiti delavcev in sicer zlasti s §§ 6, 8 in 10 tega zakona.

S to sodbo je pravomočno odločeno, da ne sme delovni čas v industrijskih in rudarskih podjetjih trajati samo preko 48 ur na teden, temveč tudi dnevno ne več kot 8 ur na dan.

Vsako preko 8 urno dnevno delo v takih podjetjih je prekočasno in se mora plačevati s 50% poviškom.

Dovtipi iz tretjega rajha

(Tretja pošiljka)

V tretjem rajhu je potrebna silna previdnost in prikrivost; to dokazujejo naslednji zgodbici:

»Kako vam gre?«
»Imenitno! Da, tretji rajh...«
»Kaj hočete s tem reči?«
»Isto, kakor vi.«
»Za božjo voljo, to ostane med nama!«
»Na to se lahko zanesete.«
»Heil Hitler!«
»Heil Hitler!«

Nekdo je izpuščen iz koncentracijskega taborišča. Komaj je bil oddaljen sto metrov od njega, ko ga sreča SA-patrulja in ga vpraša, odkod prihaja.

»Od mene ne boste nič izvedeli,« odgovori mož, »ker jaz ne maram širiti tendencioznih vesti.«

Pri fašistih pravijo, da vladajo stanovvi. Kakšni stanovni resnično vladajo, pove naslednji dovtip, ki se v slovenščino ne da docela prevesti, in ga bodo tolmačili z nancem vsi, ki razumejo nemški:

Vprašanje: »Nemčija je stanovska država. Kateri stanovji vladajo?«
Odgovor: »Die Missstände.«
»In kateri stan je zatiran?«
»Der Verstand.«
»V kateri stan nas hoče nacionalsocializem privesti?«
»In den Understand.«
»Kak stan bo pa ustvaril?«
»Den Aufstand.«
»In kateri stan bo manjkal tretjemu rajhu?«
Kdor pravilno odgovori na vsa ta vprašanja, kakor smo mi, pa spada v tretjem rajhu pod Standrecht.

V Leipzigu stopi žena v knjigarno.
»Rada bi kupila kako knjigo za bolnega moža.«

»Ali sme biti kaj nacionalsocialističnega?«
»Ne, hvala tako, bolan še ni.«

Ko je radi strogih hitlerijanskih odredb prenehalo izhajati več časopisov, se je odločil propagandni minister, da bi malo omilil cenzuro.

Vodja ga je nahrulil: »Kaj pa misliš! Kako moreš priti na tako samomorilno misel!«

»Ali poslušajte, voditelji, kdo pa še sploh čita naše časopise?!«

Nekoga so sneli iz gostilniške družbe in odpeljali v koncentracijsko taborišče. Po odredbi SA-vodstva mora sedeti v zaporu toliko časa, da bo povedal vse dovtype, ki krožijo po državi o nacionalsocialistih in njihovem tretjem rajhu. Moža so zaprli pred tremi meseci in še vedno sedi...

Pri postajališču berlinskega tramvaja stoji brezposeln delavec in čaka bogve na kaj. Policistu se zdi sumljivo in fiksira moža, ki natu izgine.

Čez nekaj ur stoji isti brezposeln slučajno zopet na istem postajališču. Slučajno pride mimo isti policaj: »Povejte mi, na kaj čakate tu?«

»O, na socializem pod vladno nacionálnega socializma!« odgovori delavec.

»Včeraj so zaprli Bernarda.«
»Tako poštenega človeka! Zakaj pa?«
»No, baš radi poštenosti.«

Baje nameravajo napraviti novo koncentracijsko taborišče visoko na alpskem hribu Zugspitze.

Pričakujejo namreč, da bodo tam jetniki prej postali riavi...

Šef vse nacionalsocialistične propagande Göbbels je na nekem velikem zborovanju slovesno in mogočno izjavil: »Jaz nikdar ne lažem! Za vsako laž naj me kaznuje Bog, da se bom po smrti še enkrat obrnil okrog samega sebe.«

Več let po njegovi smrti je umrla tudi njegova vdova; ko je prišla v raj, je vprašala po možu. Peter ji je pokazal na strop: »Se vedno se vrti v ventilatorju.«

Duhovnik, ki pripada nacionalsocialistični skupini »Deutsche Christen«, je pridigal v svoji cerkvi.

Začel je: »Preden začnem s pridigo, pozivam vse tiste, ki pripadajo judovski rasi, da nemudoma zapustite hišo božjo. Kajti noben čistokrvni Nemec ne more dihati z njimi pod isto streho.« In trije ali štirje verniki so skesano zapustili cerkev.

Duhovnik nadaljuje: »Tudi tistih nearijcev, ki imajo judovsko staro mater, ne morem trpeti tu!« — nakar je odšlo precej vernikov.

Tedaj je duhovnik tretjič povzdignil glas: »Kdor ima Judinjo za mater, naj se tudi takoj odstrani!«

V tem trenutku je stopil Kristus s križja, srepo pogledal duhovnika in molče odšel iz cerkve.



Pomnite!

1.—11. junij

XV.VELESEJEM V LJUBLJANI

Pregled domače produkcije.

Posebne razstave:

Gasilska razstava.
Modna revija — gospodinjstvo.
Salon avtomobilov.
Pohišstvo.
Male živali.

Polovična voznina na železnici, parobrodih in avijonih.

Razstavišče obsega 40.000 m².

Sportna rubrika

V državni ligi je bil preteklo nedeljo obrat popoln, ker je igralo vseh 10 ligašev. Rezultati so bili:

Primorje : Slavija (S) 3 : 1 v Ljubljani.
Gradjanski : Concordija 1 : 1 v Zagrebu.
Hajduk : Jugoslavija 5 : 2 v Splitu.
BSK : Slavija (O) 3 : 1 v Osijeku.
BASK : Hašk 3 : 2 v Beogradu.

V podsavezni ligi sta presenetila oba rezultata, ki sta bila dosežena v Mariboru.

Rapid je porazil Svobodo kar z rezultatom 7 : 3, katerega ni nikdo pričakoval po zadnjih nastopih Svobode. S tem porazom je Svoboda, ki je odigrala že 11 tekem, padla na predzadnje mesto in naj ji bo resen opomin, da se poprime in reši padca nazaj, ker Hermes je še vsako leto koncem sezone dosegel zmago za zmago, zato še ni sigurno, kdo bo zadnji.

Popoldne pa je Celje presenetilo z zmago nad Mariborom, katerega je porazilo s 3 : 1.

V podsavezni ligi se bodo nekateri rezultati rešavali za zeleno mizo. Kakor doznano, se je pritožila Ilirija radi tekme z Mariborom, v kateri je bila premagana z 1 : 0, češ, da sta nastopila dva igralca, ki sta bila protipravilno verificirana. Odločal bo najbrže v zadnji instanci JNS in bo od te rešitve odvisno prvenstvo v podsavezni ligi. Če bo Iliriji ugodeno in se tekma verificira v njeno korist, bo dve točki na boljšem, če se tekmo ponovi, pa je tudi favorit Ilirija.

V podsaveznem drugem razredu so dosegli sledeče rezultate:

V Ljubljani Mars : Korotan 3 : 1, Jadran : Slovan 3 : 1, Sloga : Svoboda 2 : 0, Grafika : Mladika 5 : 0, Reka : Slavija 7 : 0.

V Celju je bila odločilna tekma za prvenstvo celjskega okrožja. Zmagal je Olimp nad Jugoslavijo z rezultatom 3 : 2, vendar je prvak celjskega okrožja Atletik SK, ker ima boljšo goldiferenco.

XV. Ljubljanski velesejem bo od 1. do 11. junija 1935. Velesejem bo bogato založen z izdelki naše industrije in obrti ter bo vsakemu obiskovalcu služil kot najboljši nabavni vir nairazličnejših potrebščin. Velesejmu bodo priključene tudi posebne razstave: Velika gasilska, ki ima namen pokazati razvoj in sedanje stanje našega gasilstva. Kako se žena praktično uveljavlja v raznih poklicih, bo pokazala razstava »Žena in obrt«. Tehnični višek te razstave bo modna revija, kjer se bodo živi modeli predstavljali občinstvu, oblečeni po najnovejši modi, bodisi kar se tiče klobukov, oblake in obutve. Poudarna razstava o domači volni in njeni uporabi bo zelo zanimiva, posebno še, ker se bo predvajalo tudi tkanje volnenih izdelkov, kar je posebno važno za naše podeželje. Razstava malih domačih živali bo prirejena v cilju pospeševanja in razširjenja rejne onil vrst in plemen malih živali, ki so posebne važnosti za naše ljudi, da jim bo reja res prinašala uspeh in dobiček. Posetniki imajo na železnicih polovično voznino. Ko kupijo vozno karto, naj zahtevajo tudi rumeno železniško izkaznico za Din 5.—. Vozna karta jim v zvezi s to izkaznico, na kateri mora biti potrjen obisk velesejma, velja za brezplačen povratek. 50% popust na avijonih in parobrodih.

POZOR!

Sodrugji železničarji!

POZOR!

Prodajo se stavbene parcele, 10 minut od avtobusne postaje Reclberger, Studenci, po Din 4.— za m². Skupni vodnjak sežida sedanjim lastnik. Informacije pri Stancer, Maribor, Koroška cesta 58.

KUPUJMO DOMAČE BLAGO! Oblasni predmeti pri Gogali na Jesenicah so delo domačega delavca, zato je izdelava tudi trpežna, blago dobro, cene zmerno in izbira vseh oblačil za deklice, dečke, dame in gospode vedno velika. Priporočata se krojaštvo in trgovina Ivan Gogala na Jesenicah.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. - Telefon štev. 2324.